

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

14. oktober 2004*

I sag C-336/02,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF,

indgivet af Landgericht Düsseldorf (Tyskland) ved afgørelse af 8. august 2002, indgået til Domstolen den 23. september 2002, i sagen:

Saatgut-Treuhandverwaltungsgesellschaft mbH

mod

Brangewitz GmbH,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts og S. von Bahr (refererende dommer),

* Processprog: tysk.

BRANGEWITZ

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Múgica Azarmendi,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 8. januar 2004,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Saatgut-Treuhandverwaltungsgesellschaft mbH ved Rechtsanwalt K. von Gierke

- Brangewitz GmbH ved Rechtsanwalt M. Miersch, bistået af Patentanwalt R. Wilhems og Rechtsanwalt M. Timmermann

- den tyske regering ved W.-D. Plessing og A. Tiemann, som befuldmægtigede

- den nederlandske regering ved S. Terstal, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Braun, som befuldmægtiget, bistået af Rechtsanwalt R. Bierwagen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 17. februar 2004,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 14, stk. 3, sjette led, i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse (EFT L 227, s. 1) og artikel 9 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1768/95 af 24. juli 1995 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende landbrugsundtagelsen i artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 (EFT L 173, s. 14).

- 2 Denne anmodning er blevet forelagt under en sag, der føres mellem Saatgut-Treuhandverwaltungsgesellschaft mbH (herefter »STV«) og Brangewitz GmbH (herefter »Brangewitz«) vedrørende sidstnævntes forpligtelse til, i egenskab af forarbejdningsvirksomhed, på anmodning at meddele STV oplysninger om de som tjenesteydelse forarbejdede høstudbytter af sorter, der er beskyttet i medfør af forordning nr. 2100/94 og/eller af nationale bestemmelser.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

- 3 Det fremgår af artikel 1 i forordning nr. 2100/94, at forordningen indfører EF-sortsbeskyttelse som eneste og eksklusive form for EF-beskyttelse af industriel ejendomsret for plantesorter.

- 4 I medfør af denne forordnings artikel 11, stk. 1, tilkommer EF-sortsbeskyttelsen den person, benævnt »forædleren«, »der har frembragt eller fundet og udviklet sorten, eller dennes successor«.

- 5 I artikel 13, stk. 1 og 2, i forordning nr. 2100/94 bestemmes:

»1. EF-sortsbeskyttelsen bevirker, at indehaveren eller indehaverne af EF-sortsbeskyttelsen, i det følgende benævnt »indehaveren«, har ret til at foretage de i stk. 2 nævnte handlinger med hensyn til den pågældende sort.

2. Uden at dette indskrænker anvendelsen af artikel 15 og 16, kræver følgende handlinger tilladelse fra indehaveren, hvis der benyttes sortsbestanddele eller udbytte af den beskyttede sort, i det følgende under ét benævnt »materiale«:

- a) produktion eller reproduktion (formering)

- b) behandling med henblik på formering

- c) udbud til salg

- d) salg eller anden form for markedsføring

- e) udførsel fra Fællesskabet

- f) indførsel til Fællesskabet

- g) oplagring med henblik på alle i litra a) til f) nævnte formål.

Indehaveren kan knytte betingelser eller begrænsninger til sin tilladelse.«

6 I artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94 fastsættes dog følgende:

»Uanset artikel 13, stk. 2, og med det formål at opretholde landbrugsproduktionen, er det tilladt landbrugere med henblik på formering på marken på deres egne bedrifter at anvende udbytte, som de har tilvejebragt ved på deres egne bedrifter at

plante formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af EF-sortsbeskyttelse.«

- 7 Artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 2100/94 præciserer, at denne tilladelse, ofte benævnt »farmer's privilege«, kun finder anvendelse på de heri anførte landbrugsafgrøder. Afgrøderne er grupperet i fire kategorier, nemlig foderplanter, kornarter, kartofler samt olie- og fiberplanter.

- 8 I henhold til artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 »fastsættes de nærmere regler for håndhævelsen af undtagelsen i stk. 1 og for beskyttelsen af planteforædlerens og landbrugerens legitime interesser i gennemførelsesbestemmelser i medfør af artikel 114 på grundlag af« visse kriterier. Blandt disse kriterier nævnes, at der ikke må være kvantitative restriktioner på bedriftsniveau, at landbrugeren har ret til selv at forarbejde eller at få forarbejdet høstudbyttet med henblik på udsåning, at andre landbrugere med undtagelse af små landbrugere har pligt til at betale indehaveren et rimeligt vederlag, som skal være betydeligt lavere end det beløb, der opkræves for en licens til produktion af formeringsmateriale af samme sort i samme område, og at det alene påhviler indehaveren at kontrollere, at artikel 14 overholdes.

- 9 Ud over disse kriterier pålægger artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94 landbrugeren og leverandøren af forarbejdningsstjenesteydelser en oplysningspligt, der er formuleret som følger:

»[I]ndehaveren skal efter anmodning have relevante oplysninger fra landbrugere og leverandører af forarbejdningsstjenesteydelser; officielle organer, der deltager i

kontrollen med landbrugsproduktionen, kan ligeledes stille relevante oplysninger til rådighed, hvis de har fået disse oplysninger som led i den normale udførelse af deres opgaver, og det ikke medfører ekstra byrder eller udgifter. For så vidt angår personoplysninger indskrænker disse bestemmelser på ingen måde Fællesskabets og medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling og fri udveksling af personoplysninger.«

- 10 Det fremgår af syttende og attende. betragtning til forordning nr. 2100/94, at »udøvelsen af de til EF-sortsbeskyttelsen knyttede rettigheder skal være undergivet begrænsninger fastlagt i bestemmelser, der vedtages i almenhedens interesse«, at »dette omfatter bl.a. sikring af landbrugsproduktionen«, og at »landbrugere [derfor skal] have tilladelse til på visse betingelser at anvende høstudbyttet til formering«.
- 11 Ifølge artikel 1 i forordning nr. 1768/95 indeholder denne forordning gennemførelsesbestemmelserne vedrørende de nærmere regler for håndhævelsen af undtagelsen i artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94.
- 12 I denne forordnings artikel 2 bestemmes:

»1. De i artikel 1 omhandlede nærmere regler gennemføres såvel af indehaveren, der repræsenterer forædleren, som af landbrugeren på en sådan måde, at begge parter legitime interesser beskyttes.

2. De legitime interesser anses ikke for at være beskyttet, hvis en eller flere af disse interesser skades uden hensyntagen til behovet for at opretholde en rimelig ligevægt

mellem alle disse interesser eller til behovet for, at formålet med en given regel og de faktiske virkninger af dens gennemførelse står i forhold til hinanden.«

13 I artikel 9, stk. 1 og 2, i forordning nr. 1768/95 fastsættes følgende:

»1. De relevante oplysninger, om forarbejdningsvirksomheden skal meddele indehaveren i henhold til grundforordningens artikel 14, stk. 3, sjette led, kan nærmere fastlægges i en kontrakt mellem indehaveren og den pågældende forarbejdningsvirksomhed.

2. Hvis en sådan kontrakt ikke er indgået eller ikke finder anvendelse, skal forarbejdningsvirksomheden, uden at dette i øvrigt indskrænker oplysningskravene i andre EF-bestemmelser eller i medlemsstaternes lovgivninger, på anmodning af indehaveren afgive en erklæring til denne med de relevante oplysninger. Følgende forhold anses for at være relevante:

- a) forarbejderens navn og bopæl samt den officielle adresse på hans virksomhed

- b) angivelse af, hvorvidt forarbejdningsvirksomheden som tjenesteydelse har forarbejdet høsten af én eller flere af indehaverens sorter med henblik på udsåning, såfremt sorten eller sorterne var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt

- c) hvis forarbejdningsvirksomheden har leveret en sådan tjenesteydelse, mængden af det høstede produkt af den eller de pågældende sorter, som med henblik på udsåning er blevet forarbejdet af forarbejdningsvirksomheden, og den samlede mængde, der er opnået ved forarbejdningen
- d) dato og sted for den i litra c) omhandlede forarbejdning
- e) navn og adresse på den eller de personer, som de i litra c) omhandlede forarbejdningstjenesteydelser er leveret til, samt de respektive mængder.«

De nationale bestemmelser

- ¹⁴ I § 10a, stk. 6, i Sortenschutzgesetz 1985 (lov af 1985 om sortsbeskyttelse) (som affattet den 25.7.1997, BGBl. 1997 I, s. 3165), der fastlægger en oplysningspligt vedrørende beskyttede sorter i medfør af tysk ret, bestemmes følgende:

»Landbrugere, der gør brug af muligheden for at foretage udsåning, samt forarbejdningsvirksomhederne, der af landbrugerne får dette til opgave, har pligt til at oplyse forædlerne om omfanget af den tilsigtede udsåning.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 15 Den forelæggende ret har anført, at STV er en sammenslutning af indehavere af sortsbeskyttelsesrettigheder.

- 16 STV anmodede Brangewitz om oplysninger for regnskabsårene 1997/1998-1999/2000 vedrørende dennes forarbejdningsvirksomhed med henblik på udsåning af høstudbyttet af ca. 500 sorter, hvoraf en del er beskyttet i medfør af forordning nr. 2100/94 og resten i medfør af nationale bestemmelser.

- 17 Da STV aldrig modtog de ønskede oplysninger, anlagde man sag mod Brangewitz ved Landgericht Düsseldorf.

- 18 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at STV til støtte for søgsmålet har fremlagt en lang række erklæringer fra Brangewitz' kunder om, at høstudbyttet er udsået, såvel som »regningerne« og »følgesedler« fra sagsøgte. På regningerne afregnes rengøring, sortering og bejdsning af hver af de nævnte kornsorter efter mængde. En del af regningerne indeholder også oplysninger vedrørende de forarbejdede sorter.

- 19 Ifølge den forelæggende ret har STV anført, at det af disse erklæringer om udsåning af høstudbyttet, af regningerne og af følgesedlerne fremgår, at Brangewitz med henblik på udsåning af høstudbyttet har forarbejdet såsæd af mindst 71 sorter, som er genstand for en beskyttelse til fordel for indehaveren af sorten eller indehaveren af

en eksklusiv licens, idet de har bemyndiget STV til at gøre deres rettigheder gældende. Det følger heraf, at Brangewitz skal fremlægge oplysninger vedrørende forarbejdningen af såsæden fra høstudbyttet med henblik på udsåning.

- 20 Brangewitz har gjort gældende, at STV ikke har nogen almindelig ret til at få oplysninger.
- 21 Den forelæggende ret har bemærket, at det ganske vist af STV's argumentation fremgår, at Brangewitz i løbet af regnskabsårene 1997/1998-1999/2000 i egenskab af forarbejdningsvirksomhed har forarbejdet mindst 71 beskyttede sorter. Gennem denne argumentation er det imidlertid ifølge retten ikke godtgjort, at Brangewitz har forarbejdet alle de sorter, som sagsøgerne vil have oplysninger om.
- 22 Ifølge den forelæggende ret har STV dog gjort gældende, at det i medfør af artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, ikke i argumentationen er nødvendigt at godtgøre, at Brangewitz har forarbejdet alle de sorter, hvorom oplysningerne er anmodet.
- 23 Under henvisning til generaladvokat Ruiz-Jarabos forslag til afgørelse i Schulinsagen (dom af 10.4.2003, sag C-305/00, Sml. I, s. 3525) ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, om forarbejdningsvirksomheden kun er forpligtet til at forelægge oplysninger, hvis der er holdepunkter for at antage, at den har forarbejdet de pågældende beskyttede sorter.

24 Hvis det kun er forarbejdningsvirksomheder, der har forarbejdet formeringsmateriale af en beskyttet sort, som skal meddele indehaveren oplysninger om forarbejdning af høstudbyttet af disse sorter med henblik på udsåning, ønsker den forelæggende ret for det andet oplyst, om oplysningspligten omfatter alle landbrugere, for hvilke forarbejdningsvirksomhederne har forarbejdet de pågældende sorter, eller om den kun omfatter de af indehaveren kendte landbrugere, og som ifølge ham beviseligt har ladet beskyttede sorter bearbejde hos forarbejdningsvirksomheden.

25 På denne baggrund har Landgericht Düsseldorf besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal [artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95] fortolkes således, at en indehaver af sortbeskyttelsesrettigheder i medfør af forordning nr. 2100/94 kan kræve de i de nævnte bestemmelser omhandlede oplysninger, uden at der er holdepunkter for, at [...] forarbejdningsvirksomheder har bearbejdet formeringsmateriale, der er tilvejebragt ved udsåning af den pågældende beskyttede sort?

2) Såfremt de i spørgsmål 1 anførte forhold lægges til grund: Skal artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94 sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95 fortolkes således, at [...] forarbejdningsvirksomheder skal meddele de i de nævnte bestemmelser fastsatte oplysninger vedrørende alle landbrugere, for hvilke de i forhold til den pågældende beskyttede sort [...] har forarbejdet sorten, eller gælder dette kun landbrugere, i forhold til hvilke indehaveren af sortsbeskyttelsesrettigheder har holdepunkter for at antage, at [...] forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet den pågældende beskyttede sort?»

Om det første spørgsmål

- 26 Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, skal fortolkes således, at de giver indehaveren af en EF-sortsbeskyttelse mulighed for at anmode en forarbejdningsvirksomhed om de oplysninger, der er beskrevet i disse bestemmelser, når indehaveren ikke har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugeren har tilvejebragt ved at plante formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af indehaverens beskyttelse, og som tilhører en af de arter af landbrugsafgrøder, der er opregnet i artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 2100/94.

Indlæg til Domstolen

- 27 STV og den tyske regering har gjort gældende, at indehaverne har en udvidet adgang til at få oplysninger om deres egne sorter fra forarbejdningsvirksomhederne. Til støtte for denne påstand har de påberåbt sig dels ordlyden og opbygningen af artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, og artikel 9 i forordning nr. 1768/95, dels deres formål og hensigt samt proportionalitetsprincippet.
- 28 Ifølge STV og den tyske regering fremgår det af ordlyden og opbygningen af forordning nr. 2100/94 og nr. 1768/95, at forarbejdningsvirksomheden skal meddele oplysninger om sin forarbejdning af såsæd af høstudbyttet med henblik på udsåning alene under den betingelse, at indehaveren anmoder om det.

- 29 Hvad angår fortolkningen af de omhandlede bestemmelser har STV gjort gældende, at forarbejdningsvirksomhedens oplysningspligt har til formål og hensigt at sikre kontrol med de oplysninger, landbrugerne meddeler. Hvis indehaverens ret til oplysninger fra forarbejdningsvirksomheden var begrænset til oplysninger om de landbrugere, der havde erhvervet formeringsmateriale, ville det ikke være muligt at kontrollere en landbruger, som hverken har anført, om han har foretaget en udsåning af høstudbyttet, eller om han har ladet såsæd, der er fremkommet ved høst, forarbejde, og i givet fald hos hvilken virksomhed.
- 30 Hvad angår hensigten med de omhandlede bestemmelser har den tyske regering påpeget, at indehaverens ret til oplysninger fra forarbejdningsvirksomheden ikke er en ret, der er knyttet til retten til at kræve erstatning, men derimod følger af det nye enestående juridiske forhold mellem denne indehaver og virksomheden. Hvis indehaverens ret til oplysninger skulle være afhængig af det bevis, han skulle fremlægge for, at hans beskyttede sorter reelt var blevet forarbejdet, ville denne ret kun have til formål at bekræfte de oplysninger, som allerede var kendt, og ville ikke være en ret til reelle oplysninger fra forarbejdningsvirksomheden.
- 31 Hvad angår proportionalitetsprincippet har STV bemærket, at de tjenesteydelser som — på grund af den mulighed, forordning nr. 2100/94 giver for uden tilladelse at forarbejde såsæd, fra høst, der er tilvejebragt ved udsåning af beskyttede sorter — leveres af forarbejdningsvirksomhederne, er en lukrativ virksomhed, med mulighed for et anseeligt afkast. Anmodningen om oplysninger indebærer ingen særlige omkostninger og pålægger heller ikke forarbejdningsvirksomheden uforholdsmæssige byrder. Derimod står indehaverne langt svagere, eftersom de ikke kan fortsætte deres virksomhed, hvis ikke de får betaling for licenserne og udsåningen af høstudbyttet.
- 32 Brangewitz finder det uforholdsmæssigt kun at tage i betragtning, at der er tale om en forarbejdningsvirksomhed. Brangewitz mener, at forarbejdningsvirksomheden kun har en oplysningspligt, når indehaveren har bevist, at hans beskyttede sort har

været genstand for forarbejdning på virksomhedens bedrift. I modsat fald ville hver forarbejdningsvirksomhed kunne modtage et ubegrænset antal anmodninger om oplysninger fra forskellige indehavere.

- 33 Den nederlandske regering er af den opfattelse, at det generelle princip, som ligger til grund for forordning nr. 2100/94, er at opnå ligevægt mellem landbrugerens og forarbejdningsvirksomhedens legitime interesser på den ene side og indehavernes legitime interesser på den anden side. Denne regering konkluderer, at indehaveren burde kunne få oplysninger fra landbrugeren eller forarbejdningsvirksomheden, når han har holdepunkter for at antage, at formeringsmateriale fra en beskyttet sort er blevet anvendt eller forarbejdet.
- 34 Kommissionen anfører, at forarbejdningsvirksomhederne ikke har nogen kontakt med indehaveren, hverken i egenskab af køber af såsæd eller som betaler af et vederlag. Forarbejdningsvirksomhederne udfører kun de i de pågældende bestemmelser omhandlede tjenesteydelser i form af forarbejdning for landbrugere. I denne forstand bør gruppen af forarbejdningsvirksomheder, der er nævnt i artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, ikke være genstand for en mere udvidende fortolkning end gruppen af landbrugere, som er nævnt i samme bestemmelse, og for hvem forarbejdningsvirksomheden udføres.
- 35 Kommissionen er af den opfattelse, at det af artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94 og artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 1768/95, og navnlig af sidstnævnte bestemmelses litra b) fremgår, at oplysningspligten kun omfatter forarbejdningsvirksomheder, som forarbejder beskyttede sorter og véd det eller burde vide det. Det påhviler således den person, der ønsker at få oplysninger, at bevise, at der er reelle holdepunkter for, at den pågældende forarbejdningsvirksomhed med henblik på forarbejdning af beskyttet såsæd har leveret en sådan tjenesteydelse.

Domstolens bemærkninger

- 36 Det bemærkes indledningsvis, at det af artikel 13, stk. 2, i forordning nr. 2100/94 følger, at tilladelse fra indehaveren af EF-sortsbeskyttelsen er nødvendig, hvis der benyttes sortsbestanddele eller høstudbytte af den beskyttede sort særligt med henblik på produktion eller reproduktion (formering) og ved behandling med henblik på formering.
- 37 Bestemmelserne i forordningens artikel 14 blev, således som det fremgår af syttende og attende betragtning til forordningen, i almenhedens interesse vedtaget til sikring af landbrugsproduktionen og udgør en undtagelse fra denne regel (jf. Schulindommen, præmis 47).
- 38 Artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94 tillader landbrugere med henblik på formering på marken på deres egne bedrifter at anvende udbytte, som de har tilvejebragt ved på deres egne bedrifter at plante formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af sortsbeskyttelse, og som vedrører en af de landbrugsafgrøder, der er nævnt i forordningens artikel 14, stk. 2 (herefter »sorter, som er omfattet af farmer's privileg«).
- 39 I artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 præciseres det, at betingelserne for at anvende undtagelsen i bestemmelsens stk. 1, til beskyttelse af forædlerens og landbrugerens legitime interesser fastsættes i gennemførelsesbestemmelser på grundlag af en række kriterier. Herunder fastsættes det i artikel 14, stk. 3, fjerde led, at bortset fra små landbrugere skal »andre landbrugere [...] betale indehaveren et rimeligt vederlag«, og i sjette led, at »indehaveren skal efter anmodning have relevante oplysninger fra landbrugere og leverandører af forarbejdningstjenesteydelser«.

- 40 I modsætning til det af STV anførte fremgår det af opbygningen af artikel 14 i forordning nr. 2100/94, der har overskriften »Undtagelser fra EF-sortsbeskyttelsen«, samt af ordlyden af bestemmelsens stk. 3, at sjette led i dette stykke ikke angår alle forarbejdningsvirksomheder.
- 41 Artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94, hvori det i øvrigt udtrykkeligt bestemmes, at de nærmere regler for håndhævelsen af undtagelsen i stk. 1 fastlægges i gennemførelsesbestemmelser, skal fortolkes i lyset af stk. 1 og kan således ikke omfatte tilfælde, hvor denne undtagelsesbestemmelse end ikke har mulighed for at finde anvendelse (jf. Schulín-dommen, præmis 52).
- 42 Det fremgår således for det første af artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 2100/94, at undtagelsen kun finder anvendelse på landbrugsafgrøder, der udtrykkeligt er nævnt i bestemmelsen. Som generaladvokaten har anført i punkt 29 i sit forslag til afgørelse, er det kun forarbejdningsvirksomheder, som har forarbejdet høstudbytte erhvervet ved udsåning af de afgrøder, der er opregnet i forordningens artikel 14, stk. 2, som er omfattet af undtagelsen, eftersom det kun er disse afgrøder, undtagelsen finder anvendelse på.
- 43 Det bemærkes for det andet, at landbrugerens ret til, uden indehaverens forudgående tilladelse, at udså høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, som er omfattet af farmer's privilegier, i medfør af artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94 indebærer, at de har en pligt til på indehaverens anmodning at meddele alle relevante oplysninger og, med undtagelse af små landbrugere, at betale denne et rimeligt vederlag. Således beskyttes landbrugernes og indehavernes gensidige legitime interesser i deres direkte kontakt med hinanden.

- 44 Hvad derimod angår forarbejdningsvirksomheder præciseres det i artikel 14, stk. 3, andet led, i forordning nr. 2100/94, at det skal være tilladt »landbrugeren selv at forarbejde eller at få forarbejdet« høstudbyttet med henblik på udsåning. Følgelig bestemmer landbrugerne, om de vil få høstudbyttet forarbejdet hos en forarbejdningsvirksomhed, eller om de selv vil forarbejde det. Forarbejdningsvirksomhedens ret til at levere sådanne tjenesteydelser er nemlig afledt af den ret, som landbrugeren i medfør af artikel 14, stk. 1, har til uden indehaverens forudgående tilladelse at udså høstudbytte erhvervet ved udsåning af en sort, som er EF-sortsbeskyttet.
- 45 Følgelig afhænger forarbejdningsvirksomhedens pligt til at meddele indehaveren oplysninger også af, om landbrugeren har gjort brug af undtagelsen i medfør af artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94, og af hans beslutning om at få en forarbejdningsvirksomhed til at forarbejde høstudbyttet.
- 46 Det følger heraf, at indehaverens ret til at anmode en forarbejdningsvirksomhed om relevante oplysninger, grundlæggende er afhængig af, om forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet høstudbyttet for en landbruger, som for egen vindings skyld gør brug af eller vil gøre brug af undtagelsen i artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94, eller med andre ord, om forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet høstudbyttet erhvervet af landbrugere ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, som er omfattet af farmer's privilegier, med henblik på udsåning.
- 47 Det skal i denne forbindelse fastslås, som også STV og den tyske regering har gjort gældende, at det er uden relevans at vide, om forarbejdningsvirksomhederne i deres egen forretningsmæssige interesse forarbejder såsæd af høstudbyttet til udsåning af alle de sorter, som landbrugerne indleverer, og som utvivlsomt omfatter EF-sortsbeskyttet såsæd, hvilket står i modsætning til landbrugere, der på baggrund af

blandt andet deres markers geografiske placering, klimaforhold og afsætningsmuligheder bevidst vælger deres sorter og træffer valg om, hvorvidt de skal bruge høstudbyttet eller ej.

48 Med hensyn til fortolkningen af artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 1768/95 skal det blot bemærkes, at eftersom denne forordning er en gennemførelsesforordning, der fastsætter de nærmere regler for håndhævelsen af undtagelsen i artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94, kan disse bestemmelser ikke under nogen omstændigheder pålægge forarbejdningsevirkomheder videre forpligtelser end dem, der følger af forordning nr. 2100/94 (jf. for så vidt angår landbrugere Schulin-dommen, præmis 60).

49 Artikel 9, stk. 1, i forordning nr. 1768/95 præciserer, at mængden af oplysninger, forarbejdningsevirkomheden i medfør af artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94 skal meddele indehaveren, kan gøres til genstand for en kontrakt mellem »indehaveren og den pågældende forarbejdningsevirkomhed«. Denne artikels stk. 2, første punktum — som fastsætter, at hvis en sådan kontrakt ikke er blevet indgået eller ikke finder anvendelse, skal »forarbejdningsevirkomheden« efter anmodning fra »indehaveren« afgive en erklæring med de relevante oplysninger til indehaveren — skal følgelig, således som det fremgår af stk. 1, forstås som omfattende alene indehaveren og den pågældende forarbejdningsevirkomhed (jf. for så vidt angår landbrugere Schulin-dommen, præmis 61).

50 Artikel 9, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1768/95, som præciserer, at forarbejdningsevirkomheden på anmodning skal oplyse indehaveren, om den som tjenesteydelse har forarbejdet høsten af én eller flere af indehaverens sorter med henblik på udsåning, »såfremt sorten eller sorterne var angivet over for forarbejdningsevirkomheden eller på anden måde var denne bekendt«, bygger på samme

tankegang. Denne bestemmelse kan nemlig per definition kun vedrøre forarbejdningsevirsomheder, som har forarbejdet høstudbytte erhvervet ved udsåning af indehaverens sort, som er EF-sortsbeskyttet.

- 51 Det følger af ovenstående, at artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 og artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 1768/95 ikke kan fortolkes således, at de giver indehaverne ret til at kræve, at alle forarbejdningsevirsomheder på anmodning skal meddele alle relevante oplysninger.
- 52 Imidlertid fremgår det af artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94, navnlig af andet og sjette led, at forarbejdningsevirsomhedens pligt til at forelægge indehaveren oplysninger har til formål at gøre det muligt for indehaveren at kontrollere, om landbrugerne for egen vindings skyld har gjort brug af undtagelsen i artikel 14, stk. 1, for så vidt angår en af hans EF-sortsbeskyttede sorter, og i givet fald i hvilket omfang, hvilket navnlig har til formål endelig at fastsætte det skyldige vederlag, og at denne pligt udspringer af den omstændighed, at forarbejdningsevirsomheden bistår landbrugeren i at udøve sin ret i henhold til artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94.
- 53 Under hensyn dels til indehaverens vanskeligheder med at gennemføre retten til oplysninger i forhold til landbrugerne, idet undersøgelsen af en plante ikke gør det muligt at fastslå, om den er erhvervet ved anvendelse af høstudbytte eller ved erhvervelse af såsæd, dels til den pligt til at beskytte planteforædlernes og landbrugernes legitime interesser, som udledes af artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 og artikel 2 i forordning nr. 1768/95 (jf. Schulin-dommen, præmis 63), bør indehaveren således have ret til at anmode en forarbejdningsevirsomhed om oplysninger vedrørende sine sorter, som er omfattet af farmer's privilege, så snart

indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sådan sort med henblik på udsåning. Det præciseres herved, at indehaverens ret ikke afhænger af, om de pågældende sorter var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt.

- 54 Af de ovenfor anførte grunde skal første præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, ikke skal fortolkes således, at bestemmelserne giver indehaveren af en EF-sortsbeskyttelse mulighed for at anmode en forarbejdningsvirksomhed om de oplysninger, der er beskrevet i disse bestemmelser, når indehaveren ikke har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, som er omfattet af farmer's privilegie, med henblik på udsåning.

Om det andet spørgsmål

- 55 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, når indehaveren har holdepunkter for, at en forarbejdningsvirksomhed har forarbejdet, eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, der er omfattet af farmer's privilegie, skal fortolkes således, at bestemmelserne forpligter den pågældende virksomhed til at forelægge oplysninger om alle de landbrugere, for hvilke den har forarbejdet den omhandlede sort, eller kun oplysninger om de landbrugere, om hvem indehaveren har holdepunkter for, at de har fået forarbejdningsvirksomheden til at forarbejde indehaverens beskyttede sort.

Indlæg til Domstolen

- 56 Brangewitz har gjort gældende, at eftersom indehaveren har tilstrækkelige muligheder for at gøre sine rettigheder gældende over for landbrugere, som anvender hans beskyttede sorter, kan en anmodning om oplysninger fra forarbejdningens virksomheden kun tjene til kontrol af, at landbrugerens oplysninger er korrekte og fuldstændige.
- 57 Hvis indehaverne var berettiget til at rette spørgsmål til forarbejdningens virksomhederne, ville de få oplysninger om landbrugere, som forarbejdningens virksomhederne ikke ville skulle meddele i forbindelse med en almindelig anmodning om oplysninger, og som i overensstemmelse med artikel 8, stk. 5 og 6, i forordning nr. 1768/95 kun af tredjemænd skal meddeles indehaverne, hvis landbrugerne har givet deres bemyndigelse hertil.
- 58 STV, den tyske regering og Kommissionen er af den opfattelse, at en forarbejdningens virksomhed, som forarbejder såsæd af en beskyttet sort, skal give indehaveren oplysninger om alle de landbrugere, der har pålagt den at forarbejde denne sort, og ikke kun de landbrugere, som indehaveren allerede kender til.
- 59 Den nederlandske regering mener, at oplysningspligten, der påhviler forarbejdningens virksomheden, skal omfatte alle landbrugere, for hvem indehaveren har holdpunkter for, at de har ladet forarbejdningens virksomheden forarbejde såsæd af den pågældende sort.

Domstolens bemærkninger

- 60 Det bemærkes, som det også fremgår af denne doms præmis 46, at indehaverens ret til at anmode en forarbejdningsvirksomhed om relevante oplysninger grundlæggende er afhængig af, om forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, som er omfattet af farmer's privileger, med henblik på udsåning.
- 61 Hvis indehaveren derfor, som fastslået i denne doms præmis 53, har mulighed for at anmode en forarbejdningsvirksomhed om oplysninger vedrørende sine sorter, som er omfattet af farmer's privileger, så snart indehaveren har et holdepunkt for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sådan sort med henblik på udsåning, bør det i princippet heraf følge, at forarbejdningsvirksomheden i påkommende tilfælde skal meddele indehaveren de relevante oplysninger om alle landbrugere, for hvem den således har forarbejdet de omhandlede sorter.
- 62 Som Kommissionen har bemærket, er forarbejdningsvirksomhedens oplysningspligt, uanset at den afhænger af landbrugerens anvendelse af undtagelsen i artikel 14, stk. 1, i forordning nr. 2100/94 og hans beslutning om at få en forarbejdningsvirksomhed til at foretage forarbejdningen, nemlig knyttet til den sort, den har forarbejdet, og ikke til kunden, som er landbrugeren.
- 63 Denne fortolkning finder støtte i artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 1768/95, hvorefter forarbejdningsvirksomheden efter anmodning fra indehaveren skal afgive en erklæring med de relevante oplysninger, herunder vedrørende spørgsmålet, om

forarbejdningsevirsomheden har forarbejdet det høstede produkt af en eller flere af indehaverens sorter til udsåning, mængden af det høstede produkt af den eller de pågældende sorter, som er blevet forarbejdet, tid og sted for denne forarbejdning, såvel som navn og adresse på den eller de personer, for hvem den har udført forarbejdningen. En sådan præcisering er nødvendig, når indehaveren kun har et holdepunkt for, at forarbejdningsevirsomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en af indehaverens sorter til udsåning (jf. i denne retning for så vidt angår landbrugerens oplysningspligt Schulin-dommen, præmis 64).

64 Forordning nr. 2100/94 pålægger imidlertid ikke forarbejdningsevirsomheder at oplyse, hvilken sort det forarbejdede såsæd tilhører. Forarbejdningsevirsomheden har således kun pligt til at meddele indehaveren relevante oplysninger vedrørende de landbrugere, om hvem indehaveren ikke har holdepunkter for, at de har fået forarbejdet eller har til hensigt at få forarbejdet de omhandlede sorter hos forarbejdningsevirsomheden, i de tilfælde, hvor sorten var angivet over for forarbejdningsevirsomheden eller på anden måde var denne bekendt, hvilket også fremgår af artikel 9, stk. 2, litra b), i forordning nr. 1768/95.

65 Heraf følger, at når først indehaveren har et holdepunkt for, at forarbejdningsevirsomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugeren har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en af indehaverens sorter til udsåning, skal forarbejdningsevirsomheden forelægge de relevante oplysninger ikke kun vedrørende de landbrugere, for hvem indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsevirsomheden har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsevirsomhed, men også vedrørende alle andre landbrugere, for hvem den har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsevirsomhed, såfremt den pågældende sort var angivet over for forarbejdningsevirsomheden eller på anden måde var denne bekendt.

- 66 Således skal det andet præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, skal fortolkes således, at når indehaveren har et holdepunkt for, at en forarbejdningsvirksomhed har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, der er omfattet af farmer's privilegier, med henblik på udsåning, skal forarbejdningsvirksomheden forelægge de relevante oplysninger ikke kun vedrørende de landbrugere, for hvem indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsvirksomhed, men også vedrørende alle andre landbrugere, for hvem den har forarbejdet, eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af den pågældende sort, såfremt denne sort var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt.

Sagens omkostninger

- 67 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 14, stk. 3, sjette led, i Rådets forordning (EF) nr. 2100/94 af 27. juli 1994 om EF-sortsbeskyttelse og artikel 9 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1768/95 af 24. juli 1995 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende**

landbrugsundtagelsen i artikel 14, stk. 3, i forordning nr. 2100/94 skal ikke fortolkes således, at de giver indehaveren af en EF-sortsbeskyttelse mulighed for at anmode en forarbejdningsvirksomhed om de oplysninger, der er beskrevet i disse bestemmelser, når indehaveren ikke har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af indehaverens beskyttelse, og som tilhører en af de arter af landbrugsafgrøder, der er opregnet i artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 2100/94, med henblik på udsåning.

- 2) Artikel 14, stk. 3, sjette led, i forordning nr. 2100/94, sammenholdt med artikel 9 i forordning nr. 1768/95, skal fortolkes således, at når indehaveren har et holdepunkt for, at en forarbejdningsvirksomhed har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte, som landbrugere har erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af en sort, bortset fra hybrider og syntetiske sorter, der er omfattet af indehaverens beskyttelse, og som tilhører en af de arter af landbrugsafgrøder, der er opregnet i artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 2100/94, med henblik på udsåning, skal forarbejdningsvirksomheden forelægge de relevante oplysninger ikke kun vedrørende de landbrugere, for hvem indehaveren har holdepunkter for, at forarbejdningsvirksomheden har udført eller har til hensigt at udføre forarbejdningsvirksomhed, men også vedrørende alle andre landbrugere, for hvem den har forarbejdet eller har til hensigt at forarbejde høstudbytte erhvervet ved udsåning af formeringsmateriale af den pågældende sort, såfremt denne sort var angivet over for forarbejdningsvirksomheden eller på anden måde var denne bekendt.

Underskrifter